

Otázka: Ústavní vývoj v ČR

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Martás

1500 – Vladislavské zemské zřízení

1627 – obnovení zemského zřízení – dědičná moc Habsburků

1848 – revoluční rok (proti feudálům a absolutistickému vládnutí) → revoluce poražena

- Rakouská monarchie - absolutismus

1867 – prosincová ústava → rakouskouherské vyrovnání (dualismus) konstituční monarchie

1918 – rozpad Rakousko-Uherska

- Národní výbor – příprava na vznik Československa

28.10.1918 – vyhlášení ČS

- recepční norma – právní dohody jako v Rakousku Uhersku platí na území ČSR do doby, než budou mít vlastní

13.11.1918 – přijata prozatímní ústava

29.2.1920 – Ústava Československé republiky → 9.5.1948 novelizována (po skon. 2.)

1945:

1) Benešovy dekrety - odsun Němců, zabavování majetku

2) Košický vládní program

Ústava

- USA - preambule
- Francie - dvoukomorový parlament (= Národní shromáždění)

- 7 letá volba prezidenta

- aklamace = veřejné hlasování

- Švýcarská konfederace - pravomoce vlády, slabý prezident
- Rakousko-Uhersko (1867) - občanská práva

Zákonodárná moc - parlament = Národní shromáždění

- Sídlo: Rudolfinum (do 1973)

Senát (vyšší komora) - pasivní - 45, věk 40; aktivní - 26, věk 21

Poslanecká sněmovna (nižší komora) - pasivní 30, věk 21; aktivní 21, věk 18

→ poslanec neodpovídá občanům

Výkonná moc - prezident (35 let)

- volen oběma komorami, přímá volba
- volen na 5 let
- suspensivní právo „VETA“
- vládu sestavuje premiér, premiéra volí prezident

Soudní moc - systém nezávislých soudů, soudci voleni doživotně

9.5.1948 - Květnová ústava - reaguje na změnu společenského zřízení, které proběhly v únoru

- Asymetrická = nevyvážená ústava
- Unitární stát - jeden systém institucí
- 1 vláda - sbor pověřenců, 1 parlament - český národ a slovenský národ
- omezeno soukromé vlastnictví (půda do 50 hektarů - venkov, firma do 50ti zaměstnanců) → všelidové vlastnictví
- na venkově - kolektivizace = sdružování

11.7.1960 - Socialistická ústava

- změna názvu ČSSR
- národní znak → lev nemá korunku, ale pěticípou hvězdu
- článek 4 → dělníci mají zbraně

→ dovoluje existenci jedné politické straně = KSC

- Národní fronta - spadá pod KSC, musíte mít svolení od NF (?), když chcete něco založit
- mizí pojem → soukromé vlastnictví

→ je nahrazen - všelidové = národní

- skupinové - družstevní JZD
- osobní - je v ústavě přesně definováno

- spolupráce se SSSR

1968 - ústavní zákon o federaci platí od 1.1.1969

Legislativní moc - Federální shromáždění

- zákonodární orgán, který platí v obou částech bez výjimky
- dvoukomorový
  1. Sněmovna národů - 150 poslanců (75 českých 75 slovenských)
  2. Sněmovna lidu - 200 poslanců (na základě sociálního původu: dělníci, rolníci)

ČSR - Česká národní rada, SSR - Slovenská národní rada → národní parlamenty, které přijímají

zákony, které platí jen na jejich území, ale nesmějí být v rozporu se zákony které vydalo FS (Federální shromáždění)

Výkonná moc - Federální vláda

- ministerstvo - zahraničí (MZV), obrany (MNO), financí (MF) - společné
- vláda - ČSR, SSR

1989

- změna názvu státu ČSFR
- změna státního znaku - lvíček má korunku
- pluralitní politický systém - zrušen článek 4 z roku 1960
- povoleno soukromé vlastnictví
- zahraniční politika se všemi demokratickými zeměmi

1.1.1993 - rozpad ČSR

- ústava byla přijata 16.12.1992
- ústavu přijali: Klaus (ekonom) - předseda české vlády; Uhde (dramatik) - předseda národní české vlády

Ústava

- skládá se: preambule, 8 hlav, 113 článků
- základní ustanovení
- moc zákonodárná, výkonná, soudní; Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka
- územní samospráva
- přechodná i závěrečná ustanovení
- součástí i Listina základních práv a svobod
- Symboly - velký a malý znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky,

státní pečeť, státní hymna

Hlava - Listina základních práv a svobod

- Preambule

Zákonodárná moc (legislativní iniciativa)

- návrh zákona může podat poslanec, senát, vláda, hejtmani
- schválit zákon může poslanecká sněmovna a senát
- po schválení zákona (po třetím čtení) v poslanecké sněmovně → senát (30 dní na rozhodnutí jestli to schválí); (když to neschválí, vrací se to do PS a čte se opět první čtení) po schválení → k prezidentovi (jestliže to nepodepíše, vrací se to do PS, když přehlasuje prezidenta, musí to podepsat)
- stav legislativní nouze - lze zkrátit lhůty mezi čtením
- zákon o státním rozpočtu schvaluje pouze poslanecká sněmovna
- rozpočtové provizorium - když není na nový rok schválen zákon o státním rozpočtu
- nikdo nemůže být zároveň poslanec a senátor; prezident a soudce
- může být zároveň ministr, poslanec a hejtman
- když není PS, funkci přebírá senát a přijímá pouze nezbytná opatření
- interpelace - každý poslanec má právo, vznášet dotaz na vládu

Moc výkonná

- moc prezidenta - má právo udělovat amnestii
- jmenuje soudce
- svolává a rozpouští zasedání PS
- zastupuje stát na venek
- podepisuje zákony
- vláda - vrcholný orgán výkonné moci
- skládá se: z předsedy vlády, místopředsedy vlády, ministrů
- vláda je odpovědná PS
- interpelace

- demise – proces, kdy vláda odchází

Moc soudní

- soudy – soustava soudů tvoří: Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, Vrchní krajské a okresní soudy

Nejvyšší kontrolní úřad

- nezávislý orgán, kontroluje hospodaření se státním majetkem
- prezident NKÚ – nejvyšší představitel

Česká národní banka

- jediná národní banka
- emitní – vydává a tiskne peníze
- drží stabilitu koruny → drží pomocí úroků